

18.12.2025

EOAK/7319/2024

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Mikko Eteläpää

AMPUMA-ASEEN NÄYTTÖVELVOITE

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Hämeen poliisilaitoksen ampuma-aselupakäytäntöä.

Kantelijan kirjoituksen mukaan Hämeen poliisilaitoksen myöntämiin kaikkiin ampuma-aseiden hankkimislupiin sisällytetään säännöllisesti velvoite ampuma-aseen esittämisestä poliisilaitoksella 30 päivän kuluessa hankinnasta. Kantelija katsoo tämän olevan ristiriidassa ampuma-aselain sääntelyn kanssa, joka velvoittaa asean esittämiseen vain eräissä poikkeustapauksissa ja muutoin vain poliisin pyynnöstä sen saatua ilmoituksen hankkimisluvan mukaisesta hankinnasta. Lisäksi kantelija epäilee, että menettely olisi samanlainen muissakin poliisilaitoksissa ja arvostelee Hämeen poliisilaitoksessa saatavilla olevia aikoja asean esittämiseksi 30 päivän kuluessa hankkimisesta.

2 SELVITYS

2.1 Selvitys- ja lausuntopyyntö

Pyysin asiassa selvitystä Hämeen poliisilaitokselta ja Poliisihallitusta antamaan lausuntonsa asiassa.

Selvitys- ja lausuntopyynnössäni pyysin kiinnittämään huomiota seuraaviin seikkoihin:

- 1 Kantelijan arvosteluun menettelystä Hämeen poliisilaitoksessa.
- 2 Jos menettely on kantelijan esittämä, onko menettely ampuma-aselain mukainen ottaen huomioon myös asiaa koskevasta hallituksen esityksestä HE 266/2016 vp ilmenevä lainsäätäjän tarkoitus.
- 3 Onko Poliisihallitus ohjeistanut poliisilaitoksia, ja jos on, niin miten ampuma-aselain soveltamisessa tässä tarkoitetuissa tapauksissa.
- 4 Kantelijan arvosteluun siitä, että Hämeen poliisilaitoksella ei ole aina saatavilla aikoja edellytetyn 30 päivän kuluessa.

5 Erikseen kiinnitti huomiota Poliisin verkkosivuilla (<https://poliisi.fi/aseluvan-hakeminen>) oleva ohjaus ”Aseen tai aseosan esittäminen”. Pyydän Poliisihallitukselta selvitystä siitä, onko ohjaus yhteensopiva ampuma-aselain aseiden esittämistä (ainakin lain 42 d, 70 ja 112 §:t) koskevan sääntelyn kanssa.

Selvityksen asiassa antoi Hämeen poliisilaitoksen lupahallintosektori. Hämeen poliisilaitos, Poliisihallituksen poliisitoimintayksikkö ja Poliisihallitus antoivat lausuntonsa.

2.2 Selvitykset

Hämeen poliisilaitoksen lupasektori viittaa selvityksessään selvitys- ja lausuntopyynnön kohtien 1 ja 2 osalta ampuma-aselakiin ja lain esitöihin ja toteaa, että lainsäädännön edellyttämä sähköinen asiointi otettiin käyttöön 1.3.2024. Käyttöönotto jouduttiin toteuttamaan tämänkin sähköisen asiointimuodon kohdalla vajavaisella tavalla, joka ei vastaa sitä alkuperäistä mallia, mikä ampuma-aselupiin liittyvän sähköisen asiointin tarkoituksena on ollut. Sähköisen asiointin käyttöönottoa on jouduttu viivästyttämään ainakin kahteen kertaan, koska asetietojärjestelmän kehittämishanke on viivästynyt jatkuvasti. Tällä hetkellä [selvitys annettu 20.2.2025] uuden järjestelmän kehityshanke on keskeytettynä 30.6.2025 saakka, koska Askel-hankkeesta on käynnistetty selvitystyö. Selvityksen tavoite on ottaa kantaa siihen, mitkä ovat hankkeen vaihtoehdot ja siihen, miten tietojärjestelmiä asealalla kehitetään jatkossa.

Selvityksen mukaan lupaviranomaisen toiminnan osalta mikään ei ole käytännössä muuttunut 1.3.2024 alkaen. Poliisilla ei ole edelleenkään käytössä uutta asetietojärjestelmää eikä niitä edellytyksiä, jotka sähköisen asiointin käyttöönotolle lain esitöidenkin mukaan tulisi olla olemassa. Ampuma-aselain 42 d §:n kirjattu aikaraja siitä, että ampuma-ase ja aseosa on esitettävä poliisille, jos hallussapitoon oikeuttava lupa on annettu ennen vuotta 2000 on erikoinen, eikä poliisilaitoksen käsityksen mukaan perustu mihinkään sellaiseen seikkaan, jonka perusteella aseiden tai aseosan osien tiedot asetietojärjestelmässä olisivat tarkempia tai oikeellisempia em. päivämäärästä alkaen.

Poliisin nykyinen asetietojärjestelmä on otettu käyttöön v. 2011/2012 aikana, jolloin siihenastiset ase- ja lupatiedot siirrettiin migraatiolla vanhasta järjestelmästä. Käytännössä jatkuvasti tulee vastaan virheellisiä tietoja niin esineiden kuin lupienkin osalta, joita joudutaan korjaamaan. Näin ollen se, että hallussapitoon oikeuttava lupa on myönnetty 1.1.2000 alkaen, ei käytännössä ole mikään tae siitä, että tiedot olisivat asetietojärjestelmässä oikein.

Hämeen poliisilaitoksen lupasektorin selvityksen mukaan sähköisen asioinnin käyttöönottoa on jouduttu viivästyttämään ainakin kahteen kertaan, koska asetietojärjestelmän kehittämishanke on viivästynyt jatkuvasti. Selvityksen laatimishetkellä [20.2.2025] uuden järjestelmän kehityshanke on keskeytettynä 30.6.2025 saakka käynnistetyn selvitystyön vuoksi. Selvityksen tavoite on ottaa kantaa siihen, mitkä ovat hankkeen vaihtoehdot ja siihen, miten tietojärjestelmiä asealalla kehitetään jatkossa.

Hämeen poliisilaitoksen lupasektori katsoo, että poliisin tulee ampuma-aselupia myöntävänä viranomaisena kaikessa toiminnassaan ottaa huomioon aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen. Lupamenettelyn nopeuttaminen tai helpottaminen ei yksinään voi olla itseisarvo, silloin kun edellytyksiä sille ei ole luotu, kuten tarkoitus on ollut.

Aseen tai aseosan esittäminen poliisille edelleen sen hankinnasta 30 päivän kuluessa on niin Hämeen poliisilaitoksen käsityksen kuin valtakunnallisestikin jaetun näkemyksen vuoksi välttämätöntä juuri edellä esitettyjen syiden vuoksi.

Selvityksen mukaan edellytyksiä sähköisen asioinnin käyttöönottoon ei olisi ylipäätään ollut ja lupaviranomaisen toiminnan, aseturvallisuuden ja lupa- sekä esinetietojen oikeellisuuden kannalta esittämiskäytännön muuttamista ampuma-aselain 42 c §, 42 d § ja 119 a §:ssä säädetyillä tavoilla ei ole mahdollista toteuttaa. Poliisilaitoksilla on valtakunnallisesti yhteneväinen käsitys asiasta.

Lisäksi ampuma-aselain 42 d §:n 2 momentin mukaan ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseosa on esitettävä pyynnöstä poliisille poliisin ilmoittamassa määräjässä, joten menettely on lainmukainen, vaikka ei välttämättä lain hengen mukainen.

Lisäksi poliisilaitoksen lupasektori huomauttaa kantelijan henkilökohtaisten aselupahakemusten ja aseiden esittämisvelvoitteiden osalta, että kantelijan kaksi ilmoitusta hankituista aseista ovat olleet sellaisia, jotka ampuma-aselain mukaan muutoinkin on tullut esittää poliisille 30 päivän kuluessa (ase hankittu yksityishenkilöltä ja aselupa myönnetty ennen 1.1.2000 sekä ase hankittu uutena asealan elinkeinonharjoittajalta).

Selvitys- ja lausuntopyynnön kohdan 4 osalta poliisilaitoksen lupasektori toteaa, että Hämeen poliisilaitoksella aseosa voi esittää sekä Lahden pääpoliisiasemalla että Hämeenlinnan poliisiasemalla. Aseosan esittämistä ei myöskään ole sidottu henkilön asuinpaikkaan, joten aseosa voi käydä esittämässä millä tahansa poliisilaitoksella, jonne ajan voi varata tätä toimenpidettä varten. Selvityksen laatimisajankohtana poliisin sähköisestä ajanvarausjärjestelmästä on nähtävissä, että esimerkiksi tällä hetkellä aikoja aseosan esittämiseksi Lahteen on saatavilla seuraavan kuukauden sisällä runsaasti, samoin Hämeenlinnan poliisiasemalle. Mikäli sopivia aikoja ei järjestelmästä löydy, tulee henkilön olla poliisiin yhteydessä ajan sopimiseksi.

Hämeen poliisilaitos katsoo lausunnossaan, että aseiden esittäminen poliisilaitoksella sen hankkimisen jälkeen perustuu osittain ampuma-asetlain velvoittaviin säännöksiin ja muutoin ampuma-asetlain 42 d §:ään, jonka 2 momentissa on aseiden esittämisen osalta todettu, että ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseiden osa on esitettävä pyynnöstä poliisille poliisin ilmoittamassa määräajassa.

Säännös jättää poliisille harkintavallan sen suhteen, missä tilanteissa aseiden esittäminen on tarpeen. Kuten lupahallintosektorin selvityksestä ilmenee, aseiden esittäminen on edelleen pääsääntöisesti tarpeen, koska sähköinen järjestelmä ei mahdollista ase-elinkeinonharjoittajan ilmoituksen vastaanottamista ja poliisin asetietojärjestelmään viedyt tiedot aseista ovat puutteellisia ja vaativat täydentämistä.

Poliisilaitoksen mukaan poliisin ampuma-aselupia myöntävänä viranomaisena tulee kaikessa toiminnassaan ottaa huomioon aseiden käyttöön liittyvän turvallisuuden ylläpitäminen ja parantaminen. Yksi osa tätä menettelyä on huolehtia siitä, että poliisin ylläpitämän asetietojärjestelmän tiedot ovat riittävän yksityiskohtaiset ja tarkat, jotta ase pystytään järjestelmässä olevilla tiedoilla yksilöimään ja tunnistamaan. Tämä on erityisen tärkeää rikosten paljastamisen, selvittämisen ja ennalta ehkäisemisen näkökulmasta, jotka ovat osa poliisille poliisilain 1 luvun 1 §:ssä säädettyjä tehtäviä. Tämän johdosta aseiden esittämisen vaatimuksesta ei ole tässä vaiheessa luovuttu, vaikka ampuma-asetaki siihen suuntaan tietyissä tapauksissa ohjaa.

Poliisihallituksen poliisitoimintayksikkö toteaa selvitys- ja lausuntopyynnön kohdan 3 osalta, että Poliisihallitus ei ole antanut ampuma-asetlain 42 d §:n soveltamiseen erillistä kirjallista ohjetta tai määräystä. Aseiden ja aseiden osien esittämisen perusteista ja tarpeellisuudesta on keskusteltu Poliisihallituksen asettamassa aselupa-asioista vastaavien verkostossa, jonka tehtävinä on muun muassa yhtenäistää käytäntöjä valtakunnallisesti ja pitää yllä aselupamenettelyjen laatua. Verkostossa on poliisilaitosten yhteistyönä ja yhteisymmärryksessä muodostettu kanta siitä, millä periaatteilla esineitä pyydetään esitettäväksi, jotta esineiden rekisteröinnin laatu ja asetietojärjestelmän tietosisällön oikeellisuus voidaan varmistaa.

Selvitys- ja lausuntopyynnön kohdan 5 osalta todetaan poliisilaitosten päivittäistoiminnassa havaitun poliisin nykyisen asetietojärjestelmän tietosisällön olevan suurelta osin virheellistä tai puutteellista. Jos rekisteröidyn esineen tunnistetiedoissa on epäselvyyksiä, ainut tapa korjata tiedot on pyytää kyseinen esine nähtäväksi poliisilaitokselle.

Esineiden esittämistä säätelevä lainkohta on laadittu sillä oletuksella, että poliisilla on rekisteröidyistä esineistä kattavat tiedot ja että tiedot on kirjattu oikein. Koska näin ei tällä hetkellä ole, on katsottu tarpeelliseksi saada poliisin tarkastettavaksi suurempi määrä esineitä kuin mihin lainkohta nimenomaisesti velvoittaa. Tämän vuoksi on tunnistettu tavanomaisimpia tilanteita, joissa pyyntö esittää ase tulitaiisiin tekemään, ja kyseiset tilanteet on viestitty aseluvanhaltijoille etukäteen muun muassa poliisi.fi-sivujen kautta

Tällä hetkellä tilanne on se, että ylivoimaisesti suurin osa hankittavista esineistä tulitaiisiin kutsumaan esitettäväksi tietojärjestelmässä olevan tietosisällön korjaamiseksi. Siksi joissakin poliisilaitoksissa on päädytty kutsumaan kollektiivisesti kaikki hankittavat esineet esitettäväksi sen sijaan, että jokaiselle aseluvanhaltijalle lähetettäisiin erillinen kutsu sen jälkeen, kun esine on hankittu ja yksilöintitietoilmoitus on toimitettu poliisille. Ennakollinen kutsu nopeuttaa prosessia ja vähentää poliisilaitoksella tehtävää manuaalista työtä.

Poliisitoimintayksikkö huomauttaa, että poliisi asettaa oma-aloitteisessa pyynnössään aseiden esittämiseksi määräajan, joka voi poiketa lain velvoittamasta 30 päivän määräajasta. Koska laki ei ota kantaa kyseiseen määräaikaan, siitä on mahdollista neuvotella ottamalla yhteyttä poliisilaitokseen. Aseluvanhaltijan oikeusturvan kannalta on erityisen tärkeää, että hallussa olevan esineen, lupatodistuksen ja asetietojärjestelmän tiedot täsmäävät. Siksi esine tulee esittää ennen lupatodistuksen valmistamista, mutta se voi tapahtua luvanhaltijan ja poliisin erikseen sopimassa määräajassa.

Päämääränä on, että esineiden esittäminen olisi tarpeen pääsääntöisesti vain niissä tapauksissa, joissa laki sitä edellyttää, ja erilliset esineiden uudelleen esittämispyynnot olisivat poikkeuksellisia. Tähän tavoitteeseen päästään koulutuksella ja jatkuvalla prosessien ja sekä asiakkaiden että viranomaisten käytössä olevien työkalujen kehittämisellä.

Poliisihallitus viittaa lausunnossaan Hämeen poliisilaitoksen lausuntoon ja poliisilaitoksen lupahallintosektorin selvitykseen sekä poliisitoimintayksikön antamaan lausuntoon, joista Poliisihallituksen mukaan käy kattavasti ilmi vastaukset esitettyihin kysymyksiin.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeita

[Ampuma-asetlain](#) 42 c §:ssä säädetään aseiden ja sen osan ilmoittamisesta poliisille. Pykälässä säännellään muun muassa siitä, mitä tietoja ilmoituksessa on esitettävä.

Ampuma-asetlain 42 d §:ssä säädetään aseiden ja aseiden osien sekä lupatodistuksen esittäminen poliisille.

Kun aseluvanhaltija ilmoittaa 42 c §:ssä tarkoitetut yksilöintitiedot ja luovuttajan ampuma-aseen tai aseiden osan hallussapitoon oikeuttava lupa on annettu ennen vuotta 2000, tulee ampuma-ase ja aseiden osa esittää poliisille 30 päivän kuluessa hankkimisesta. Ulkomailta hankittu tai yksityisesti valmistettu tai muunnettu ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseiden osa on esitettävä poliisille 30 päivän kuluessa hankkimisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta.

Ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseiden osa on esitettävä pyynnöstä poliisille poliisin ilmoittamassa määräajassa. Aselupaa koskeva lupatodistus on pyynnöstä esitettävä ja luovutettava poliisille poliisin ilmoittamassa määräajassa.

Hallituksen esityksessä HE 266/2016 vp lain 42 c §:ssä säädetystä ampuma-aseiden ilmoittamisesta poliisille todettiin muun muassa seuraavaa.

Ampuma-aseiden ja aseiden osien esittämisestä poliisilaitokselle tarkastettavaksi pääosin luovutettiin niiden aseiden osalta, jotka on ainakin kerran esitetty poliisille. Kotimaassa toimivalta ase-elinkeinonharjoittajalta hankittujen ampuma-aseiden ja aseiden osien osalta esittäminen korvattaisiin pääosin aseiden ja aseiden osien yksilöintitietojen ilmoittamisella poliisin asetietojärjestelmään. Aselupaa tulisi täydentää ampuma-aseiden tai aseiden osien yksilöintitiedoilla. Luvan täydentäminen aseiden tai aseiden osien yksilöintitiedoilla tapahtuisi ase-elinkeinonharjoittajan toimesta käyttäen sähköistä asiointia, jos ase tai aseiden osa hankittaisiin ampuma-aselain 20 §:n mukaiselta ase-elinkeinonharjoittajalta. Ase-elinkeinonharjoittaja ilmoittaisi yksilöintitiedot luovutuksen yhteydessä sähköisen asioinnin avulla poliisin asetietojärjestelmään käyttäen vahvaa tunnistautumista, eli esimerkiksi pankkitunnuksia tai mobiilivarmennetta. Ase-elinkeinonharjoittajien hallussa olevat aseiden, aseiden osien ja tehokkaiden ilma-aseiden tiedot olisivat merkittynä poliisin asetietojärjestelmään ja niiden luovutuksesta tehtävällä sähköisellä ilmoituksella yksilöintitiedot siirtyisivät luovutuksensaajan aselupa-

Ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseiden osa, joiden hallussapitoon oikeuttava lupa on myönnetty vuoden 1998 jälkeen, on jo pääsääntöisesti kertaalleen esitetty poliisilaitoksella tarkastettavaksi ja kirjattu poliisin asetietojärjestelmään. Suomessa toimintaa harjoittava ase-elinkeinonharjoittaja toimii Suomessa lupaviranomaisen valvonnassa. Poliisin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava alueellaan toimivien ase-elinkeinonharjoittajien pitämät tiedostot sekä kirjanpito, varastot ja säilytystilat. Siksi olisi perusteltua suhtautua eri tavalla Suomessa toimivalta ase-elinkeinonharjoittajalta hankittuihin aseisiin ja aseiden osiin kuin yksityisten välisissä luovutuksissa siirtyneisiin tai ulkomailta hankittuihin. Koska ampuma-aselain 20 §:n mukaisen ase-elinkeinonharjoittajan aseet, tehokkaat ilma-aseet ja aseiden osat olisivat jo poliisin asetietojärjestelmässä, kyseessä olisi lähinnä teknisluonteinen ilmoitus omistajan vaihtumisesta.

Muulta kuin ampuma-aselain 20 §:n mukaiselta asealan elinkeinonharjoittajalta hankitun ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen tai aseosen tai yksityisesti valmistetun tai muunnetun ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen tai aseosen yksilöintitiedot ilmoittaisi esineen hankkinut, valmistanut tai muuntanut aseluvan haltija asetietojärjestelmään sähköistä asiointia käyttäen tai poliisilaitoksella asioiden 30 päivän kuluessa hankkimisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta. (s. 39–40)

Ampuma-aseen esittämisestä poliisille todettiin hallituksen esityksessä seuraavaa:

Muulta kuin ampuma-aselain 20 §:n mukaiselta asealan elinkeinonharjoittajalta hankittu ampuma-ase, aseosa tai tehokas ilma-ase tulisi esittää poliisilaitoksella 30 päivän kuluessa esineen hankkimisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta, jos sen luovuttajan hallussapitolupa on myönnetty ennen vuotta 2000. Samoin tulisi esittää ulkomailta hankittu tai yksityisesti valmistettu tai muunnettu ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseosa.

Lupaviranomainen voisi aina pyytää ampuma-aseen ja aseosen esittämistä. Ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseosa olisi esitettävä pyynnöstä poliisille tarkastettavaksi.

Ennen vuotta 1998 myönnetyllä hallussapitoluvalla olevat ampuma-aseet eivät välttämättä ole kirjattuna poliisin asetietojärjestelmään, tai niitä koskevat tiedot voivat olla puutteellisia tai virheellisiä, joten esimerkiksi näiden aseiden osalta on tarpeellista tarkastaa ne poliisilla. Esittäminen voisi olla tarpeen myös esimerkiksi niissä tapauksissa, joissa ilmoitettu ampuma-ase, tehokas ilma-ase tai aseosa ei näyttäisi olevan aseluvan mukainen. Aselupaa koskeva todistus olisi myös pyynnöstä esitettävä ja luovutettava poliisille. Mikäli ilmoitettu ja esitetty ampuma-ase, tehokas ilma-ase tai aseosa ei vastaisi myönnettyä aselupaa, voisi tämä johtaa ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesti aseluvan peruuttamiseen lupaehtojen rikkomisen vuoksi. (s. 40)

Ampuma-aselain 25 §:ssä säädetään asealan elinkeinoluvan haltijan elinkeinotoimintansa aikana tekemistä ilmoituksista.

Ampuma-aselain 119 a §:n mukaan lain 22 ja 25 §:ssä, 42 §:n 2 momentissa, 42 c §:n 1 ja 3 momentissa, 70 §:n 3 momentissa ja 89 §:ssä tarkoitettu sähköinen asiointi edellyttää vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annetussa laissa (617/2009) tarkoitettua tunnistusvälinettä.

Hallintolain 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

3.2 Arviointi

Hallituksen esityksen HE 266/2016 vp mukaan tarkoituksena on ollut, että "[a]mpuma-aseen ja aseiden osan esittämisestä poliisilaitokselle tarkastettavaksi pääosin luovutettiin niiden aseiden osalta, jotka on ainakin kerran esitetty poliisille. Kotimaassa toimivalta ase-elinkeinonharjoittajalta hankittujen ampuma-aseiden ja aseiden osien osalta esittäminen korvattaisiin pääosin aseiden ja aseiden osien yksityistietojen ilmoittamisella".

Saadun selvityksen perusteella näyttää siltä, että lainsäätäjän tarkoitus ampuma-aseiden soveltamisessa ei ainakaan kaikilta osin toteudu.

Kun näin ei ole, aseiden esittäminen on selvityksen ja lausuntojen mukaan edelleen pääsääntöisesti tarpeen, koska sähköinen järjestelmä ei mahdollista ase-elinkeinonharjoittajan ilmoituksen vastaanottamista ja poliisin asetietojärjestelmään viedyt tiedot aseista ovat puutteellisia ja vaativat täydentämistä.

Hallintolain 6 §:ssä säännellystä luottamuksensuojaperiaatteesta todettiin asiaa koskevassa hallituksen esityksessä HE 72/2022 vp seuraavaa.

Säännösehdotukseen sisältyy lisäksi vaatimus siitä, että viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Säännös merkitsisi luottamuksensuojaperiaatteen laintasoista vahvistamista. Mainittu periaate merkitsee ennen muuta yksilön suojaa julkista valtaa vastaan. Luottamuksen suojaamisen keskeisenä sisältönä on, että yksityisten tulee voida luottaa viranomaisten toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä viranomaisten tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen. Periaatteen soveltamisessa on kysymys siitä, millä edellytyksillä yksityinen oikeussubjekti voi luottaa julkista valtaa käyttäen tehdyn päätöksen pysyvyyteen ja minkälainen turva tällä on viranomaisten toiminnan odottamattomia muutoksia vastaan. (s. 55–56)

Ehdotuksen mukaan luottamuksen suojaaminen rajoitettaisiin koskemaan oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia. Tämä edellyttää, että suojaamisen kohteena olevat odotukset voidaan perustaa viime kädessä johonkin oikeusjärjestyksen kokonaisuuden keskeisistä ainesosista, joita ovat lainsäädäntö, yleiset oikeusperiaatteet ja kansainväliset sopimukset. (s. 56)

Edellä olevaan viitaten totean, että ampuma-aseen tai sen osan hankkijalla on lainsäädäntöön perustuva oikeutettu odotus, että asetietojärjestelmät ja sähköisen asioinnin järjestelmät ovat sellaisia, että lainsäätäjän tarkoitus toteutuu. Saadun selvityksen perusteella nyt ei näin ole, vaan ampuma-aseiden ja sen osien esittämisestä ei ole voitu "pääosin" luopua, kuten hallituksen esityksen mukaan tarkoitus on ollut.

Selvitysten perusteella kantelussa arvosteltu ”säännöllisyys” siinä, että ampuma-aseen tai sen osan hankkija veloitetaan esittämään hankkimansa ampuma-ase tai sen osa poliisilaitoksella johtuu siitä, että poliisilla ei ole käytössään lain täysimittaisen soveltamisen mahdollistavaa asetietojärjestelmää eikä edellytyksiä sähköisen asioinnin käyttöönotolle, joita sovellettavat säännökset edellyttävät.

Kun ampuma-aselain 42 d §:n 2 momentti kuitenkin antaa poliisille harkintavaltaa siinä, milloin ampuma-ase, tehokas ilma-ase ja aseiden osa on esitettävä pyynnöstä määräajassa, minulla ei edellä selvityksestä ja lausunnoista ilmeneviin tietoihin viitaten ole perusteita arvostella asiassa Hämeen poliisilaitosta.

Totean vielä seuraavaa.

Tässä asiassa sovellettavien sähköistä asiointia koskevien säännösten oli lain 623/2017 mukaan tarkoitus tulla voimaan 1.12.2018.

Lailla 896/2018 säädettiin, että nämä säännökset tulevatkin voimaan 1.3.2020. Muutos johtui siitä, että asetietojärjestelmän kehittämishankkeen suunniteltu toteutusaikataulu oli muuttunut ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain hyväksymisen jälkeen. Hankkeen viivästymisen vuoksi sähköistä asiointia koskevia säännöksiä ei ollut mahdollista soveltaa ampuma-aselain muuttamisesta annetun lain 623/2017 voimaantulosäännöksen edellyttämässä aikataulussa 1. päivänä joulukuuta 2018 alkaen (HE 110/2018 vp, s. 2).

Hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä HaVM 9/2018 vp hallintovaliokunta piti asetietojärjestelmän uudistushankkeen viivästymistä valitettavana. Sähköisen asioinnin mahdollistaminen on valiokunnan mukaan pitkään odotettu uudistus, jolla sujuvoitetaan aselupien käsittelyprosessia ja asiointia lupaviranomaisessa (s. 2)

Lailla 90/2020 em. sääntelyn voimaan tuloa edelleen myöhennettiin niin, että lain 25 § tuli voimaan 1.11.2020.

Vastauksessaan EV 2/2020 vp, jolla laki säädettiin, eduskunta hyväksyi lausuman:

Eduskunta edellyttää hallituksen 1) ensisijaisesti huolehtivan siitä, että ennen ampuma-aselain 25 §:n voimaantuloa nyt säädettävän lain nojalla varmistutaan nykyisen tietojärjestelmän kehitystyöstä ja muista toimenpiteistä niin, ettei jää epävarmuutta aseturvallisuuden, elinkeinonharjoittajien tarpeiden ja oikeusturvan, asetietojärjestelmän eheyden ja luotettavuuden tai muiden asiassa merkityksellisten seikkojen suhteen; sekä 2) toissijaisesti antavan eduskunnalle hallituksen esityksen ampuma-aselain 25 §:n voimaantulon lykkäämisestä 1.11.2020 jälkeiseen ajankohtaan, mikäli edellä 1 kohdassa tarkoitettua varmuutta ei joiltakin osin ole.

Eduskunnan vastauksessaan EV 2/2020 vp edellyttämä asetietojärjestelmän kehittäminen ei tässä asiassa saadun selvityksen mukaan ole vielääkään valmis, vaikka lain 25 § on tullut voimaan 1.11.2020.

4 TOIMENPITEET

Edellä esitetyn perusteella en voi pitää asetietojärjestelmän kehittämisen tilaa hyväksyttävänä.

Pyydän Poliisihallitusta ilmoittamaan 30.6.2026 mennessä, mikä on tilanne eduskunnan vastauksessa EV 2/2020 vp edellytetyn ja Hämeen poliisilaitoksen lupasektorin selvityksessä mainitseman asetietojärjestelmän kehittämishankkeen kohdalla ja arviota siitä, milloin asetietojärjestelmä mahdollistaa sen, että ampuma-aseen ja aseiden osan esittämisestä voidaan pääosin luopua.